

MODERNÍ STRATEGIE VÝŽIVY SELAT A BĚHOUNŮ

Zeman, L., Vavrečka, J., Mareš, P. a Sikora, M.

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně

Je celá řada oblastí, které mají vliv na užitkovost a rentabilitu v chovu rostoucích prasat. Nemůžeme se zabývat všemi a proto v tomto textu bychom chtěli upozornit na tyto faktory: Prasetem v předvýkrmu se rozumí zvíře buď 15-20 kg do hmotnosti přibližně 35-40 kg. Někteří zootechnici v současné době dávají název předvýkrm již zvířatům po odstavu (asi od 8 kg). V pionýrských dobách zavádění kompletních směsí pro prasata jsme ve VÚVZ Pohořelice nazývali směsi podle kotců pro prasata, které jsme měli označeny jako A, B, C, D, atd. Ve všech pokusech, které jsme prováděli jsme kontrolní skupinu označovali A a směsi pro ni vyráběné byly označovány A1 (hmotnost 15-25 kg), A2(hmotnost 25-50 kg), A3 (hmotnost 50-75 kg), A4(hmotnost 75-100 kg). Do dnešní doby se zachovalo označení směsi A1 až A3, avšak v jiném hmotnostním rozsahu.

Dnes prasata chovaná není třeba z hlediska výživy již označovat podle plemen ale především podle předpokládaného složení jatečného těla. Pro jednoduchost jsme zvolili s Ing. K. Šimečkem v minulosti dělení na prasata standardního typu (52,5 % libové tkáně), „masného typu (55 % libové tkáně) a prasata supermasného typu (57,5% libové tkáně). tohoto rozdělení se budeme držet v dalším textu.

Předvýkrm prasat je období, které již není kritické pro chov, ale je rozhodující pro kvalitu finálního produktu (libové jatečné prase). V tabulce 1 uvádíme optimální příjem živin ve směsi pro prasata podle předpokládaného obsahu libové tkáně. pro standardní prase

Denní potřeba živin je nejvíce ovlivněna složením dusíkaté složky krmné dávky a především obsah lyzínu ve směsi je rozhodující pro užitkovost. Odhad potřeby aminokyselin se pak dělá ze složení ideálního proteinu (tab. 2) pro záchovu a pro růst. a nebo z porovnání kvality proteinu s ideálním proteinem vaječného bílku (graf č.1)

Normy potřeby živin (ŠIMEČEK aj. 200) pak vyjadřují přesnou potřebu aminokyselin jak podle celkových aminokyselin tak i podle skutečně stravitelných aminokyselin a nebo podle zdánlivě stravitelných aminokyselin. Jednotkou potřeby energie je Metabolizovatelná energie a nebo netto energie (viz ŠIMEČEK aj. 2000)

Technika krmení

Frekvence krmení - za optimální považujeme krmení 3-4x denně, při častějším krmení, neustálý pohyb v kotci zvířata ruší.

Vliv mokrého a suchého krmení - mokré (vlhčené) krmení má pozitivní vliv na přírůstek a na spotřebu krmiva v případě kdy směs není kompletní. Je pravděpodobné, že nemá vliv na jatečnou kvalitu.

Granulace - příznivě ovlivňuje spotřebu krmiva a růst prasat. Je však nutno mít na paměti, že zisk by měl být větší než náklady. Samozřejmě prasata granulované směsi přijmou asi o 5% více než sypké směsi.

Systém tvorby, výroby a krmení směsí - pro každý věk a kategorii prasat je vhodné zkrmovat příslušnou směs a není možné směsi nesprávně střídat. Například musí po sobě následovat směs A1 a A2 (a ne naopak).

Dávkování - denní dávkování krmiva rozhodující měrou přispívá ke snížení spotřeby krmiva na kg přírůstku. ŠIMEČEK aj. (1995) doporučili universální rovnici pro výpočet optimálního denního dávkování krmné směsi pro rostoucí prasata v závislosti na věku (ve dnech):

prasata Standardního typu (genotypu)

Denní dávka v kg = $-0.866 + 0.225 \cdot \text{věk} - 0.0029 \cdot \text{věk} \cdot \text{věk}$

prasata Masného typu (genotypu)

Denní dávka v kg = $-0.6419 + 0.2297 \cdot \text{věk} - 0.0032 \cdot \text{věk} \cdot \text{věk}$

Správně by se měla prasata krmit podle optimální stupnice dávkování, která je ovšem jiná pro různá plemena (křížence), jinou velikost kotců a nebo koncentraci zvířat. Pokud není takováto stupnice pro konkrétní chov k dispozici, přizpůsobíme v konkrétních podmínkách techniku krmení tak, aby prasata do dvaceti minut po krmení sežrala celou krmnou dávku a po deseti minutách od začátku krmení měla ještě část krmné dávky nezkonsumovanou. Tato technika krmení se nazývá "ad semi-libitum". Při krmení ad libitum se někdy dosáhne sice vyššího přírůstku, ale také zhoršené spotřeby krmiva na 1 kg přírůstku a horší jatečné hodnoty (vyšší výška špeku). Dnes nejběžnější je krmení prasat v předvýkrmu tzv. ad libitum. Složením krmné směsi pro toto období dosáhneme optimálního příjmu krmiva. Ideální stav je asi 11 gramů lysinu na kg směsi pro předvýkrm.

Pokud se chovatel zabývá šlechtěním, tak jej jistě láká dosáhnout v předvýkrmu vysokých přírůstků. Ukazuje se, že velmi vysoký přírůstek v předvýkrmu vede často ke zhoršené spotřebě (vyšší) v období dokrmu (nad 80 kg živé hmotnosti)

Použití krmných luskovin

Pro produkci bílkovinných krmiv rostlinného původu je v zemích mírného pásma možné využívat bob (Vicia faba) pro jeho vysoké výnosy a hrách (Pisum sativum) pro vysokou kvalitu bílkovin. Obě tato bílkovinná krmiva však nejsou plnohodnotná pro prasata v předvýkrmu a nedosahují hodnoty sójového extrahovaného šrotu. U bobu je podle nás maximální hranice 8% v krmné dávce pro předvýkrm a u hrachu asi 12 %. V našich pokusech vysoké hladiny určitých odrůd hrachu a bobu (nad 20%) průkazně snižovaly užitkovost.

Použitá literatura

ŠIMEČEK, K. HEGER, J. ZEMAN, L.: Potřeba živin a tabulky výživné hodnoty krmiv pro prasata. Vyd. VUVZ Pohořelice, 1995, 103s.

ŠIMEČEK, K. HEGER, J. ZEMAN, L.: Potřeba živin a tabulky výživné hodnoty krmiv pro prasata. Vyd. MZLU v Brně a VUVZ Pohořelice, 2000, 105s.

V textu použit materiál získaný při řešení grantu NAZV QF 3070

Tab. 1

Požadavky na denní příjem živin u prasat v předvýkrmu (standardní typ)

KOD	Kategorie a orientační hmotnost		MEp MJ	Lys g	SAK g	Thr g	Ca g	P-str. g
23183	Předvýkrm	18kg + přírůstek 300g .	9,7	8,8	4,8	5,7	5,4	2,6
23184	Předvýkrm	18kg + přírůstek 400g .	11,5	10,4	5,7	6,8	6,4	3,1
23185	Předvýkrm	18kg + přírůstek 500g .	12,8	11,6	6,4	7,5	7,1	3,5
23203	Předvýkrm	20kg + přírůstek 300g .	10,3	9,3	5,1	6,1	5,7	2,8
23204	Předvýkrm	20kg + přírůstek 400g .	12,0	10,9	6,0	7,1	6,7	3,3
23205	Předvýkrm	20kg + přírůstek 500g .	13,7	12,4	6,8	8,1	7,6	3,7
23206	Předvýkrm	20kg + přírůstek 600g .	15,4	14,0	7,7	9,1	8,6	4,2
23304	Předvýkrm	30kg + přírůstek 400g .	13,4	12,2	6,7	7,9	7,5	3,6
23305	Předvýkrm	30kg + přírůstek 500g .	15,1	13,7	7,5	8,9	8,4	4,1
23306	Předvýkrm	30kg + přírůstek 600g .	17,3	15,7	8,6	10,2	9,7	4,7
23307	Předvýkrm	30kg + přírůstek 700g .	19,3	17,5	9,6	11,4	10,8	5,2
23308	Předvýkrm	30kg + přírůstek 800g .	21,3	19,3	10,6	12,6	11,9	5,8

MEp – metabolizovatelná energie v MJ

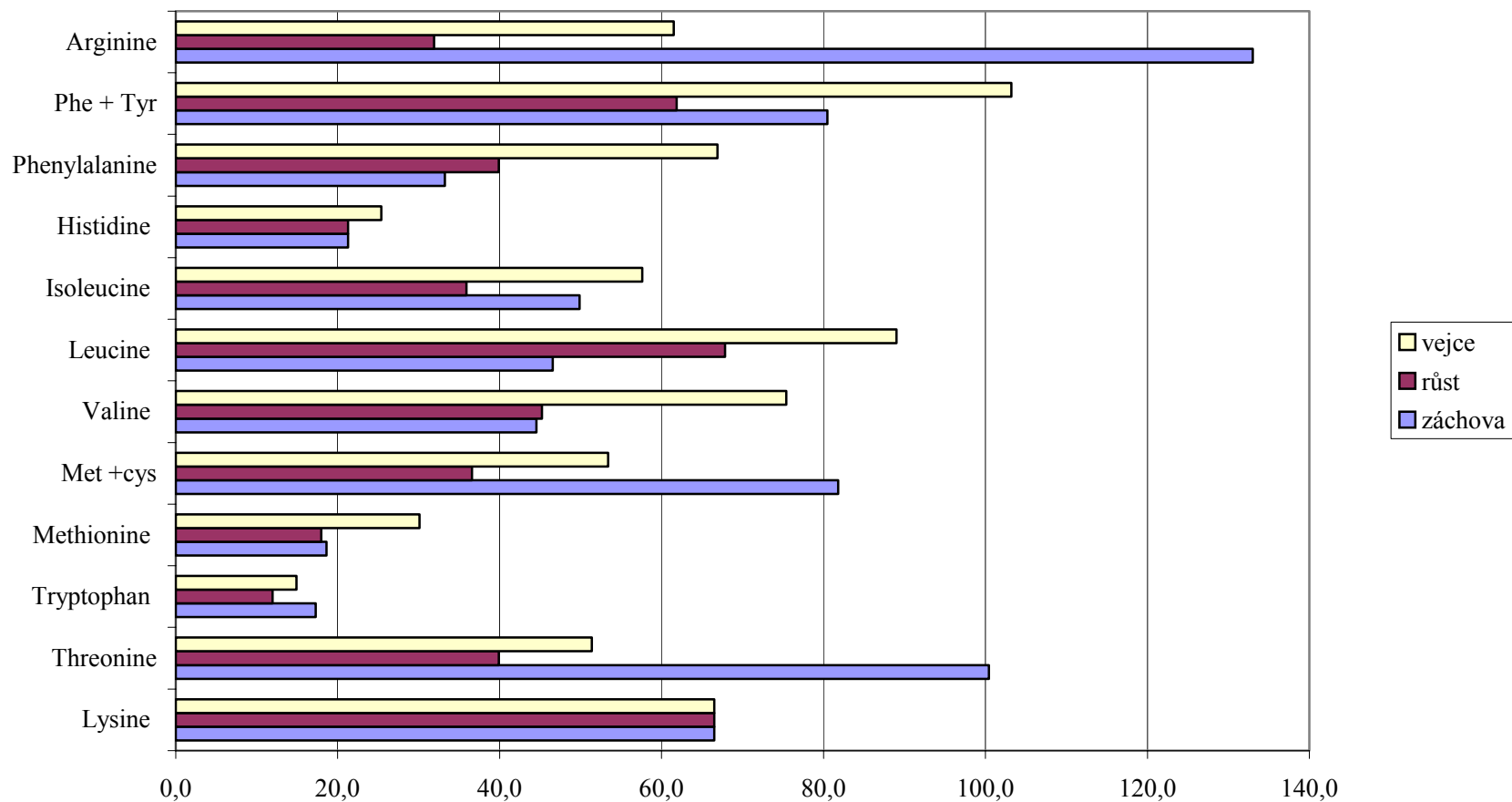
Lys, SAK, Thr, - aminokyseliny

Ca – vápník

P-str. – stravitelný fosfor

Graf. č.1

Porovnání ideálního proteinu pro předvýkrm prasat

Tab. č. 2

Složení ideálního proteinu pro prasata v předvýkrmu (dle Egguma)

Aminokyselina	Ideální	
	protein záchova %	růst %
Lysin	100	100
Threonin	151	60
Tryptophan	26	18
Methionin	28	27
Met + cys	123	55
Valin	67	68
Leucin	70	102
Isoleucin	75	54
Histidin	32	32
Phenylalanin	50	60
Phe + Tyr	121	93
Arginin	200	48

Kontaktní adresa:

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně

Zemědělská 1

613 00 Brno

tel.: 545 133 001

e-mail: zeman@node.mendelu.cz

<http://www.af.mendelu.cz/>

[illegible]

[illegible]